energiaga kaitstes noore printsi õigusi. M.-l tuli võidelda eriti end. kun. Abeli poegadega, kellel nähtavasti tõepoolest olid Eerik Klipping'i omadest suuremad õigused Taani troonile. A. 1266 annetab Eerik oma emale Eestimaa (*terras Estoniae et Vironiae*) kõigi kuningale kuulunud õigustega. Selle järgi nimetab M. end ka Eesti valitsejannaks (*domina Estoniae*, en vrouve to Estlande). Oma valitsusajal on M. annud palju soodustusi Tallinna linnale, Eestimaa vaimulikele ja kloostreile, nagu temast säilinud ürikud tõendavad. M. ajal tungisid venelased 1268. a. alul suurte vägedega üle Narva jõe Eestimaale, laastates maad kuni Rakvereni. Kähhola jõe juures kohtasid Taani Eesti vasallid venelasi, kuid lahing jäi lõpetamata; mõlemad pooled pidasid end võitjaiks. Alles a. 1270 toimus rahu, mille järgi Eestimaa oli sunnitud loobuma teinepool Narva jõge olevaist maist. — M. suri dets. 1282, säilitades elu lõpuni suure mõju valitsusasjadele.

Kr. Erslev, Danmarks Riges Historie II (1898—1905); Bunge, Herzogth. Estl.; UB I. *A. R. C.*

MARGUS, Jaan, tulunduslik tegelane, sünd. 19. XII 1873 Pärnumaal Penuja v. taluomaniku pojana, lõpetas Saarde klk.-kooli, teenis 1900—13 Pärnu-Tallinna kitsaroopalisel raudteel, olles 1902—13 Paide jaama ülemaks ja asus siis äri- ja tööstusalale. Paides oli M. kohaliku laenu- ja hoiu-ühingu (1909) ja vastast. krediitühingu (1911) asutajaid; viimases, mis Eesti iseseisvuse ajal ümber nimetati Paide ühispangaks, teotseb M. tänini (1927) juhatuse esimehena. 1911. a. tekkis M.-e eestvõttel usaldusühing »Baltika«, mis 1912. a. asutas Paides tuletiku- ja puutöötusevabriku »Baltika«. Vabrik, mida 1923. a. laiendati, töötab 150 töölisega; ühingu põhikapital on 10 400 000 marka. Samuti kutsuti M.-e algatusel 1923. a. ellu Järvamaa turbaühing 7 000 000 mk. põhikapitaliga; ühisus asutas Prääma turbatööstuse ja elektrijaama ja varustab Paidet elektriga. — Ka on M. teotsenud ühiskondlikul ja omavalitsuse alal: 1916—19, välja arvatud Saksa okupatsiooni aeg, oli ta Paide linnapea ja 1919—22 Paide linnavolikogu juhataja. *J. M.*

MARK, Julius, keeleteadlane, sünd. 15. III 1890 Haljalas, õppinud Indo-Euroopa võrdlevat ja klassilist keeleteadust 1911—12 Tartu, ja Soome-Ugri keeleteadust 1912—18 Helsingi ülikoolis, kus magistriks on promoveerunud 1919 ja doktori väitekirja kaitsenud 1923 sügisel (»Die Possessivsuffixe in den uralischen Sprachen. I Hälfte. Einleitung, frühere Arbeiten, die Possessivsuffixe i. d. ostseefinn. Sprachen«, XV + 278 lk., ilm. Helsingis 1923 ja täiendatult MSFOu LIV, 1925). M. astus a. 1915 Viabori kindluse õhupalli jaoskonda, võttis inseneriväe lipnikuna osa sõjategevusest Riia rindel aa. 1916—17, vabanes haiguse tagajärjel sõjaväest 1918. a. alul ja teenis dets 1919 — apr. 1920 E. V. sõjaministeeriumis. Kuuludes Ajut. Maanõukogu diplomaatilise esindajana Eesti välisdelegatsiooni, aitas M. Helsingis 1918. a. okupatsiooni ajal sidet pidada kodumaaga. Valitud 1919 sügisel uurali keeleteaduse professori kohustetäitjaks Tartu ülikoolis ja 1923 lõpul korraliseks professoriks. M. on viibinud keeleõppimiseks ja uurimisreisidel Ungaris (1912 ja 1924 suvel) ja Lapimaal Soome-Norra rajal Tenojõel ja selle harudel (1925 sügissemestril ja 1926 jaanuaris ning 1926 suvel), kogunud murdeainestikku ja rahvalaulusid Haljalas (1913. a. suvel) ning teinud a. 1915 ülestähendisi mordva keelest (Erza murdest) Helsingi sõjaväe haigemajas viibivate Mordva sõdurite suust. Aa. 1924—25 oli M. filosoofia teadusk. valitsuse poolt määratud dekaaniks, toimetas 1922—23 ajakirja »Eesti Keel«. 1923. a. kutsuti M. Soome-Ugri Seltsi korrespondeerijaks liikmeks ja valiti a. 1924 Ungari Szabolcsvármegye Turaani Seltsi auliikmeks. On ilmutanud ka tõlkeid ungari keelest (»Ungari antoloogia«, ühes eessõnaga »Ülevaade Ungari kirjandusest« [ka eritr.], Tartus, 1914) ja lühemaid keelelisi ning muid kirjutisi »Eesti Keeles«, MSFOu.-s, »E. Kirjanduses« j. m. Neist mainitagu: »Eesti vanem kirjandus« (koguteos »Eesti, maa, rahvas ja kultuur«, Tartu, 1926, sama soome keeles), »Mõned jooned tšeremisside, votjakite, sürjanite ja mordvalaste käekäigust peale 1917. a.« (E. Kirj. 1925, sama soome ja ungari keeles); »Etymologische Beiträge« (FUF XVIII, 1927); »Reisebericht« (FUF XVIII, 1927, Anz.)

Isikl. j. m. saadud andmed. *T.*

MARKARD, Johann Sebastian, »keiserlikult kroonitud luuletaja«, sünd. Schweinfurt'is (Frankimaal) a. 1622, oli Tallinna linnakooli rektor ja a. 1655 peale Põltsamaa kirikuõpetaja; surn. 1659. a. mais. M on mitmete ladina- ja saksakeelsete luuletuste autor. Tema poolt ilmus teose »Hand-, Hauss- Und Kirchen-Buch Für die Pfarrherrn und Hauss-Väter Ehstnischen Fürstenthumbs . . .« (Tallinnas, 1656) kolmanda osa alul algupärane eestikeelne 56-realine luuletus »LIflandimah / och! mellesta«, kus jumalasõna levitamisvõimaluse puhul meie maal tänutundele õhutatakse.

Gadebusch, L. B. II, 221; Napiersky, Pred.-Lex. III; Recke-Napiersky III; Nord. Misc. IV, 212; A. Saareste ja A. R. Cèderberg, Valik